

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Борецька Н. П. Соціальний захист населення на сучасному етапі: стан і проблеми: монографія. Донецьк : Янтар, 2001. 352 с.
2. Волянський М. Ю. Щодо загального поняття органу держави (державного органу). *Університетські наукові записки*. 2006. № 1 (17). 32–36 с.
3. Зубенко В. В., Самчинська І. В., Рудик А. Ю. Бюджетний моніторинг. *ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи ЗМФІ-ІІ впровадження»*, USAID. 2015. 72 с.
4. Калашников С.В. Теоретичні аспекти формування соціальної сфери в сучасних економічних умовах. *Ефективна економіка*. 2016. № 1. С. 47.

КОНСТИТУЦІЙНА СКАРГА В УКРАЇНІ ЯК ЗАСІБ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Мілова Тетяна Миколаївна,
доцент кафедри державно-правових дисциплін
та адміністративного права
Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка,
кандидат юридичних наук, доцент

Інститут конституційної скарги в Україні передбачає становлення та розвиток додаткового та ефективного засобу захисту прав людини і громадянина. Держава, в якій функціонує повноцінний інститут конституційної скарги, має особливі переваги у питаннях гарантування верховенства права та якості нормотворчого процесу, оскільки розгляд такого роду скарг дозволяє контролювати на практиці всі аспекти гарантування, забезпечення і захисту прав людини і громадянина.

Згідно до ч. 3 ст. 55 Конституції України кожному гарантується право звернутись із конституційною скаргою до Конституційного Суду України з підстав, установлених Конституцією, та у порядку, визначеному законом [3]. Конституційна скарга являє собою подане до Конституційного Суду України письмове клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України (конституційність) закону України (його окремих положень), що застосований в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу (ч. 1 ст. 55 Закону України «Про Конституційний Суд України») [6].

За своїм змістом структура інституту конституційної скарги передбачає сукупність взаємопов'язаних, взаємозумовлених правових норм, які покликані забезпечити ефективне функціонування даного інституту та

забезпечити захист прав та свобод людини і громадянина органом конституційної юрисдикції.

Ключовими структурними елементами інституту конституційної скарги в Україні виступають матеріальні та процесуальні норми, що регулюють відповідно питання щодо: суб'єкта права на подання конституційної скарги; предмета конституційної скарги; підстави та умов прийнятності конституційної скарги; процедури провадження за конституційною скаргою.

В Україні запроваджено саме модель неповної конституційної скарги, тобто лише законодавчі акти (їх окремі положення), що застосовані в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу можуть бути предметом конституційної скарги. Безпосередньо у змісті конституційної скарги щодо предмета оскарження має бути обов'язково викладено: конкретні положення закону України, які належить перевірити на відповідність Конституції України, та конкретні положення Конституції України, на відповідність яким належить перевірити закон України; обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих положень) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону (п. 5-6 ч. 2 ст. 55 Закону України «Про Конституційний Суд України») [6].

Згідно до п. 40 Регламенту Конституційного Суду України, якщо конституційна скарга за формою не відповідає вимогам Закону, керівник Секретаріату повертає її суб'єкту права на конституційну скаргу із зазначенням, яким вимогам Закону вона не відповідає [7]. Варто зауважити, що суб'єкт права на подання конституційної скарги має право повторно надіслати таку скаргу, яка реєструється й опрацьовується у визначеному порядку.

Згідно статистичних даних, за 2018 рік, серед поданих 690 скарг, 426 (62%) за формою не відповідали законодавчим вимогам. Серед питань щодо яких допускалися помилки у конституційних скаргах суб'єктами права на конституційну скаргу великий відсоток, зокрема 56%, займає предмет оскарження. Так, серед питань, які порушувались суб'єктами подання конституційної скарги у конституційних скаргах, що за формою не відповідали вимогам чинного законодавства варто визначити наступні: оскарження законодавчих актів України, які не застосовувалися в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта (14%); оскарження судових рішень у справі суб'єкта (23 %); оскарження підзаконних актів органів державної влади у справі суб'єкта (6 %) тощо [4].

Саме з цих питань найчастіше допускаються помилки у конституційній скарзі, зокрема: не вказуються суб'єктами подання конкретні норми закону України, які необхідно перевірити на відповідність Конституції України; відсутнє обґрунтування положень щодо неконституційності закону

України (його окремих положень); відсутня інформація щодо конкретного гарантованого Основним Законом права людини і громадянина, яке зазнало порушення внаслідок застосування закону тощо.

У 2018 р. Конституційний Суд України постановив 37 ухвал про відкриття конституційного провадження за конституційними скаргами; у 2019 р. – 35 ухвал. Крім того, у 2019 році були вже перші сім рішень Конституційного Суду України за конституційними скаргами, серед яких шість рішень, які положення актів визнали неконституційними, а в одній справі ухвалено рішення про конституційність положень закону. У 2020 р. прийнято 8 рішень за конституційними скаргами [5].

Отже, з огляду на практику функціонування інституту конституційної скарги в Україні, наукові дослідження та запит українського суспільства, доцільним видається розширення предмету конституційної скарги. У цьому аспекті позитивним, наприклад, є досвід Італії, законодавством якої передбачено можливість оскаржити конституційність будь-якого акта публічної влади – законодавчої, виконавчої, а також дії чи бездіяльності посадових осіб органів державної влади (включаючи і судову владу), якщо таким актом, на думку особи, порушуються її права [2, с.120]. Предметом оскарження конституційної скарги в Україні має стати конституційність не лише законів, але й, як мінімум, інших нормативно-правових актів центральних органів державної влади, тобто все те, що знаходиться фактично поза сферою повноважень національної системи судів загальної юрисдикції. Такий підхід буде відповідати запиту вітчизняного суспільства, сприятиме підвищенню якості нормотворчої діяльності органів державної влади та зробить інститут конституційної скарги більш ефективним засобом захисту прав людини і громадянина в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Головін А. Окремі питання, пов'язані з запровадженням інституту конституційної скарги у вітчизняному законодавстві. *Право України*. 2013. № 1/2. С. 244-268.
2. Конституции государств Европы: в 3 т. / под общей ред. Л.А. Окунькова. Москва: НОРМА, 2001. Т. 2. 816 с.
3. Конституція України від 28.06.1996 р.; в ред. від 07.02.2019 р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/main/254к/96-вр> (дата звернення: 29.01.2021).
4. Оніщук М.В. Конституційна скарга в механізмі конституційного контролю. URL: <http://www.nsj.gov.ua/files/1564388637Презентація%20Оніщука%20М.В.%20Конституційна%20скарга%202019.pdf> (дата звернення: 29.01.2021).
5. Офіційний вебсайт Конституційного Суду України. URL: <http://www.ccu.gov.ua/docs/2070> (дата звернення: 30.01.2021).
6. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13.07.2017 р.,

№2136-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 35. Ст. 376.

7. Регламент Конституційного Суду України: Постанова Конституційного Суду України від 22.02.2018 р. № 1-пс/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001710-18#n12> (дата звернення: 30.01.2021).

ЛЕКСИКОГРАФІЧНА РОБОТА ФІЛОЛОГІВ З ЕЛЕКТРОННИМ КОРПУСОМ ПІД ЧАС ПЕРЕКЛАДУ ІНШОМОВНИХ ТЕРМІНІВ У ЗМІСТІ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ»

*Мішеніна Тетяна Михайлівна,
професор кафедри української мови,
Криворізький державний педагогічний університет,
доктор педагогічних наук, професор*

Сучасна інформаційна полікультурна дійсність орієнтована на суспільно-політичний дискурс, у якому ефективність міжкультурного суспільно-політичного й соціально-економічного, культурного спілкування значною мірою залежить від кореляції категорійно-поняттєвого апарату, що становить предмет гуманітарно-економічного розгляду. Іншомовний термін на позначення об'єкта, поняття, процесу відтворює сукупність денотатів сучасного уявлення у змісті наукової картини світу. При перекладі іншомовного терміна необхідно враховувати не лише його структурно-семантичні характеристики, але і поза лінгвістичні конотації, які відтворюють досвід суспільно-політичного пізнання, відтвореного в національних словниках (програми *Lexicon of Contemporary English Language Activator*, *The World's First Production Dictionary*, *Dictionary of Language and Culture* (Longman), *Essential Dictionary for Learners of English includes CD ROM* (Macmillan); інформаційно-пошукова система «Lingvo»).

Розвиток лінгвістичної компетентності філологів досягається шляхом добору до іншомовних термінів українських відповідників, відібраних у корпусі мовної системи, за тематичним принципом, або функційністю на рівні міжгалузевих термінів. Під час роботи з лексичним матеріалом особлива увага звертається на добір синонімів-дублетів (*фактор – чинник; оратор – красномовець*):

Завдання. До поданих запозичених слів доберіть власне українські відповідники. Уведіть 3 приклади в речення, розкривши їх значення / або доберіть із текстових фрагментів різного функціонального призначення, подайте коментар щодо реалізації значенневих відтінків.

Абсурд, абсолютний, автентичний, акцент (у слові), аматор, аналогія, анулювання, атакувати, атеїст, процент, дефініція, дефект,